

Eiwitten in melk voorspellen dracht vanaf dertig dagen na insemineren

Dracht meten in melk

Sinds 1 januari biedt Dierengezondheidszorg Vlaanderen een melktest aan die voorspelt of een koe drachtig is of niet.

Inmiddels bekijkt fokkerijorganisatie CRV hoe de melktest in de melkproductieregistratie passend kan worden ingebed.

tekst **Annelies Debergh**

Weten of een koe drachtig is, en dat bevestigd zien aan de hand van een test op een melkmonster. Sinds 1 januari biedt Dierengezondheidszorg (DGZ) Vlaanderen de test voor drachtdiagnose op individuele melkmonsters aan. Het onderzoek is in handen van Melkcontrolecentrum (MCC) Vlaanderen.

Dat de interesse voor het testen van dracht in de melk groot is, is goed voelbaar bij MCC. 'We krijgen wekelijks al een honderdtal melkmonsters binnen voor drachtdiagnose', vertelt Koen Lommelen van MCC. De drachtdiagnose in melk is gebaseerd op het meten van Pregnancy Associated Glycoprotein (PAG) of clusters van eiwitten die in aantal stijgen zodra een koe drachtig is. 'De test was eerder al op bloedmonsters mogelijk, maar nu ook op melk. Dat maakt het gebruik van de test voor melkveebedrijven nog gemakkelijker', aldus Lommelen. Op dit ogenblik onderzoekt MCC vooral

melkmonsters die veehouders zelf verzamelen en aanbieden. Een deel van de testen gebeurt ook op mpr-monsters van bepaalde melkkoeien. Koen Lommelen verduidelijkt: 'Het gaat om melkmonsters van door de veehouder aangeduide melkkoeien. De werkwijze is nog niet geïntegreerd in de verwerking van mpr-monsters.'

Drachtdiagnose binnen mpr

Fokkerijorganisatie CRV berichtte onlangs aan de slag te gaan met de nieuwe test. 'We willen de komende maanden gaan onderzoeken hoe we de test in de mpr kunnen aanbieden aan veehouders', vertelt Louwrens van Keulen, manager logistiek en info bij CRV. Het project gaat in de loop van april van start op totaal 25 melkveebedrijven, vijf Vlaamse en twintig Nederlandse. 'De test is bekend, de kit is beschikbaar, maar de centrale vraag is nu wat het meeste aansluit

bij de behoefte van de individuele melkveehouder. Hoe ga je bijvoorbeeld om met de test binnen de vier-, vijf- of zes-wekelijkse mpr?'

Dat CRV op deze vernieuwde mogelijkheid aanhaakt, ligt volgens Louwrens van Keulen voor de hand. 'Een veehouder kiest voor het drachtcontrolesysteem dat het beste past op zijn bedrijf. Dracht checken via melkmonsters is eenvoudig. Met melkproductieregistratie kan het zelfs binnen een bestaande melkstroom worden georganiseerd. Dat kan in de praktijk een forse arbeidsbesparing opleveren, zeker op de grotere melkveebedrijven. Er hoeven straks geen koeien meer te worden vastgezet aan het voerhek om ze drachtig te laten voelen. Het meten van dracht kan in dezelfde beweging mee met de mpr.'

Koen Lommelen ziet ook kansen op kleinere melkveebedrijven. 'Dat zijn vaak bedrijven die minder bedrijfsbegeleiding toepassen. Met deze test kan vruchtbaarheid structureel en toch op een betrouwbare manier bijgehouden worden.'

Melkmachineleverancier DeLaval bracht al eerder een systeem op de markt voor het inline detecteren van dracht. 'De HerdNavigator meet het progesterongehalte in de melk', zegt André de Leeuw, solutionmanager VMS en HerdNavigator bij DeLaval. 'Aan de hand van het progesterongehalte krijg je een continue opvol-

Dracht bevestigen mogelijk via melkproductieregistratie

ging van de vruchtbaarheid. Het geeft aan wanneer je moet insemineren en wanneer een koe drachtig is. Door de combinatie van de progesteronmeting en het achterliggende biomodel kan de computer heel accuraat de vruchtbaarheidsstatus van de koe voorspellen.'

Voor een kostprijs van ongeveer 35 cent per koe per dag kan de HerdNavigator koeien monitoren op vlak van vruchtbaarheid, voeding en uiergezondheid. André de Leeuw: 'Met progesteron krijgt de veehouder een totaalbeeld van de koe wat betreft vruchtbaarheid vanaf dertig dagen na afkalven. Naast tochtdetectie krijgt de veehouder ook een beeld van afwijkende koeien door bijvoorbeeld anoestrus of een cyste. Na insemineren controleert het systeem ook regelmatig op dracht.'

De drachtcheck op basis van Pregnancy Associated Glycoprotein kost bij DGZ Vlaanderen 6,56 euro. 'Door de test in de mpr-stroom te integreren, levert dat ook een voordeel op in de kostprijs', stelt Louwrens van Keulen voorzichtig. Dat moet allemaal nog onderzocht worden in de loop van het pilotproject van CRV. 'Maar veel veehouders hebben wel eens een koe drooggezet waarvan achteraf blijkt dat ze toch niet drachtig was. Een juiste en tijdige dracht diagnose blijft belangrijk.'

Vanaf 35 dagen na kalven

Al in meerdere landen is de drachttest beschikbaar. De eerste resultaten uit het buitenland zijn positief. Koen Lommelen: 'De clusters eiwitten stijgen zodra een koe drachtig is. Vanaf 30 dagen is met vrij grote zekerheid vast te stellen of een koe drachtig is of niet.' Er gelden wel enkele randvoorwaarden. 'Bij pasgekalfde koeien zijn deze eiwitten nog enige tijd waarneembaar in de melk. Vanaf dertig dagen na kalven zou die eiwitclustering geen probleem meer zijn.'

Ook in het geval van embryonale sterfte kan de test wat ruis geven. 'Bij vroege embryonale sterfte is het eiwitgehalte na een kleine week weer op een normaal niveau. De test geeft zo de hoogste betrouwbaarheid vanaf 35 dagen na insemineren.' Een tweede keer testen kan definitief uitsluitsel geven, zo geeft Koen Lommelen aan. 'Vanaf tachtig dagen kan een tweede test helpen om de dracht definitief te bevestigen.' Bij één keer meten ligt de betrouwbaarheid van de melktest in dezelfde lijn als die van het traditioneel opvoelen. 'Echografie levert wel een nog betrouwbaarder resultaat op.'

Na een kort ziekbed is **Johan van Beek** op 47-jarige leeftijd overleden. Van Beek was al vroeg op het ouderlijk bedrijf Southland Holsteins in Teteringen actief met veeverbetering. Vanwege zijn kundige kijk op koeien was Van Beek een veel gevraagd jurylid. Hij won in 1993 de nationale titel veebeoordelen. Als melkveehouder investeerde Van Beek volop in fokkerij, wat resulteerde in diverse fokstieren in binnen- en buitenland. Ook in de keuringsring was hij succesvol. Zo won Southland Sharon 2 het reservekampioenschap bij de vaarzen tijdens de NRM in 2008. Het grootste keuringssucces mocht Van Beek nog net meemaken: het reservekampioenschap vaarzen van Southland Carola 11 tijdens het EK in Zwitserland begin maart.

Op 67-jarige leeftijd is onverwacht in het Friese Oenkerk overleden **Henk Jansen**. Na zijn studie aan de veterinaire faculteit in Utrecht deed hij bij de (toen nog vele) ki-verenigingen in ons land een onderzoek naar de effectiviteit van de spermaverwerking. De grote verschillen speelden een rol bij de vele fusies van de verenigingen in de jaren erna.

Johan van Beek

Wietse Duursma

Piet Vanthemsche

Jansen bleef werkzaam in het nationale ki-veld, dat niet alleen mooie successen kende, maar ook diverse malen werd getroffen door ziekte-uitbraken in de steeds groter wordende stierenstapels. Hij was nauw betrokken bij deze materie als productiemanager van het ki-station in Giekerk. In de laatste periode van zijn actieve periode bij Holland Genetics gaf Henk Jansen als reproductieconsulent voorlichting in diverse landen die sperma van Nederlandse stieren gebruikten. Sinds enige jaren was hij als eindredacteur verbonden aan het tijdschrift Zeldzaam Huisdier, dat aandacht besteedt aan zeldzame of bedreigde huisdierrassen.

Wietse Duursma is toegetreten tot het hoofdbestuur van CR Delta en daarmee ook verkozen als lid van de raad van commissarissen van CRV. Duursma (33) runt samen met zijn vader een melkveedrijf in Bellingwolde, waar onder meer de stier Looking Major werd gefokt. Duursma studeerde in Wageningen, is politiek actief en was jaren lid van de jongerencommissie van CRV. Duursma volgt **Henk Schonewille** (59) uit Zuidwolde op, die na acht jaar afscheid nam van de raad van commissarissen van CRV.

Piet Vanthemsche (57) is voor een tweede termijn herkozen als voorzitter van Boerenbond in Vlaanderen. Daarmee geeft Vanthemsche komende vijf jaar wederom leiding aan de agrarische belangenorganisatie. Ondervoorzitter **Peter Broeckx** (49) was na twee termijnen niet herkiesbaar. De melkveehouder uit Dessel wordt opgevolgd door varkenshouder-akkerbouwer **Chris Coengrachts** (49) uit Vroenhoven-Riemst.